

N:o 43.

Af herr **Åkerberg** m. fl., i anledning af *Kungl. Maj:ts förslag till lag om rikets flagga.*

Sedan kungl. propositionen af den 5 innevarande april med förslag till lag om rikets flagga framlagts för Riksdagen, har herr J. E. Centerwall i motion hemställt om den ändring i det kungliga förslaget, att jämväl Riksdagen må föra tretungad flagga.

Det skäl, som af herr statsrådet och chefen för kungl. civildepartementet anförts mot att tretungad flagga ej må hissas å riksdagshuset, är att den tretungade flaggan bör vara en specialflagga för krigsmakten till lands och sjöss eller, såsom herr statsrådet benämner den, en krigsflagga och att denna flagga därför ej bör föras på riksdagshuset.

Samma skäl anføres af herr statsrådet för borttagande af kungl. svenska segelsällskapets hittills förda flagga. Herr statsrådet yttrar nämligen: »Att svenska segelsällskapet med nu antydda synpunkter skulle förlora rättigheten att föra tretungad flagga, en rättighet hvaraf det begagnat sig allt sedan år 1832, kan till äfventyrs synas medlemmar af sällskapet påkostande, men vikten af att fasthålla vid den tretungade flaggans förut angifna karaktär af specialflagga för krigsmakten synes mig vara så stor, att jag ansett mig böra låta hänsynen för ett enskildt sällskaps traditioner falla».

Gentemot hvad herr statsrådet sålunda anført, kan dock erinras, att vid stiftande af ny lag bestående rättsförhållanden pläga respekteras, hvadan svenska segelsällskapet redan på denna grund bort få behålla sin 74-åriga, af Kungl. Maj:t fastställda rätt att föra tretungad flagga med dess stiftares Konung Oscar I:s namnschiffer i det gula

korset. Då den Kungl. familjen kommer att begagna den tretungade flaggan blir denna icke uteslutande en krigsflagga.

Det må bemärkas, att om den tretungade flaggan i krig och örlog förvärfvat stor berömmelse, svenska segelsällskapets flagga på idrottens fält äfven skördat vackra lagrar. Den största sjömansbragd, som i vår tid utförts af svenska män, nämligen Vegas färd rundt gamla världen, skedde under svenska segelsällskapets flagga, och äfven andra berömda polexpeditioner hafva seglat under denna samma flagga. Vi erinra att, när Antarctic efter ärorik bragd sjönk i djupet bland sydpolens isar, vajade svenska segelsällskapets flagg från dess gaffel.

För de vetenskapliga expeditionerna, så framt nya sådana till svenska namnets berömmelse skola ske, blir saknaden af sällskapets särskilda flagga till olägenhet. Då ett fartyg med denna flagga kommer till en främmande hamn, är flaggan tillräcklig för att befria fartyget från tullvisitationen och en mängd andra formaliteter.

Seglar fartyget under den tvärskurna flaggan, betraktas det som handelsfartyg och behandlas därefter till dess vederbörande kunnat öfvertygas om fartygets karaktär, hvilket vållar både besvär, obehag och tidspillan. Hvad som är sagdt om vetenskapliga expeditionsfartyg gäller naturligen äfven om sällskapets öfriga fartyg.

Sverige är genom sin belägenhet hänvisadt till att vara ett sjöfartsidkande land. I andra länder af liknande läge göres allt för att underhålla hågen för sjömansyrket. Engelsmännen säga, att England aldrig skulle nått sin höga ståndpunkt såsom sjöfarande nation, därest icke allmänheten med så stort intresse omfattat lustseglingen, som just befordrar lusten att ägna sig åt sjömansyrket och därmed sammanhängande näring. Lustseglingen har alltid stått högt i anseende i England, och dess stolta flotta anser det helt naturligt, att den förnämsta af dess segelklubbar Royal Yacht Sqvadron för örlogsflagga. Då tyske kajsaren för 15—20 år sedan började sitt arbete att höja den tyska sjöfarten och intresset för marinen, med hvad resultat är allmänt bekant, begynte han med att skapa en lustjaktflotta, och har under de gånga åren nedlagts millioner för att på denna väg framkalla tyskarnes intresse för sjön.

Såsom af bilagda promemoria framgår, bildades kungl. svenska segelsällskapet 1832. Då fanns i hela världen utom England intet segelsällskap. — Oafsedt att sällskapet varit föregångare för alla andra segelklubbar i nordn, har sällskapet under sin 74-åriga tillvaro gjort allt för att väcka intresset för sjömansyrket, med framgång visat sin flagga i grannländernas hamnar, fostrat skickliga båtkonstruktörer, framkallat

anläggande af minst ett dussin båtvarf samt framför allt underhållit och upplifvat kärleken för fosterlandet. Dess verksamhet gaf 1897 års utställning i Stockholm anledning att tilldela sällskapet sin guldmedalj.

För närvarande torde sällskapet, som räknar omkring 2,600 ledamöter med filialer i Malmö och Hälsingborg samt ombud i de flesta sjöstäder och cirka 300 fartyg, vara det till *ledamotsantalet största i hela världen*.

Till denna sällskapets framgång har otvifvelaktigt i hög grad bidragit, att sällskapet haft rätt att föra örlogsflaggan. Staten har icke haft någon som helst kostnad för sällskapets utveckling. Den enda, men i sällskapets ögon oskattbara fördel som sällskapet fått af det allmänna är rätten att föra örlogsflaggan.

Om nu flaggan borttages, kommer sällskapets allmännyttiga verksamhet att lida stort men. Säkert är, att den framskjutna ställning, som sällskapet intager äfven inför utlandet, kommer att, om ej upphöra, dock betydligt reduceras.

Under åberopande häraf och då det torde kunna ifrågasättas, huruvida icke det sällskapet åren 1832, 1878 och 1897 af Konungen gifna tillstånd innefattar ett privilegium, som icke utan sällskapets medgifvande kan detsamma frantagas, få vi, som i öfrigt instämma i herr Centerwalls motion, därför vördsamt hemställa,

att Riksdagen måtte besluta följande ändringar i den af Kungl. Maj:t föreslagna lag om rikets flagga:

»§ 5.

Hans Maj:t Konungen, Riksdagen och med Konungens tillstånd medlem af Konungahuset må föra tretungad flagga, med eller utan rikets vapen å hvitt fält i korsets midt, så ock använda sådana tecken i den tvärskurna flaggan.

Kungl. Svenska segelsällskapet må, i den omfattning Kungl. Maj:t eger bestämma, föra den tretungade flaggan med bokstafven O förgylld med en kunglig krona däröfver å hvitt fält i korsets midt.

Enligt bestämmelser som Konungen i kommandoväg meddelar, må i tretungad flagga för utmärkande af befäl föras visst tecken, anbragt i det öfre inre

fältet. I öfrigt får ej flagga förses med märken, emblem eller bokstäfver.»

Ofvannämnda p. m. samt Kungl. Svenska segelsällskapets flaggreglemente bifogas.

Stockholm i maj 1906.

Knut Åkerberg.

John Bernström.

Knut Tillberg.

E. Fränckel.

P. M.

Enligt § 1 i Kungl. Svenska segelsällskapets stadgar är sällskapets ändamål att befordra konsten att bygga, tackla och handtera mindre fartyg, att sprida kunskap i sjöväsendet samt att underhålla hågen för det för fäderneslandet viktiga sjömansyrket.

År 1830 utgick inbjudning till bildande af Svenska segelsällskapet. Inbjudarne voro: hofmarskalken friherre Clas Fleming, grefve Carl Carlsson Bonde, friherre Fabian Löwen, kapten P. A. Nordwall, herr Olof Fresk, skeppsbyggmästaren Cimmerdahl, kontrollören Falkenholm, handlanden G. A. Weman, segelmakaren F. W. Elg, handlanden G. Åkerberg, löjtnant F. Rosenborg, amiralen grefve Claes Cronstedt och kapten G. Lundstedt. Hvarje ledamot skulle förbinda sig att inom 2 år skaffa sig egen farkost. Stadgarne gillades af H. K. H. kronprinsen Joseph Frans Oscar, som behagade blifva sällskapets beskyddare. Åt en direktion, med amiralen grefve Claes Cronstedt såsom ordförande, uppdrogs att hos Hans Maj:t Konungen söka åt sällskapet utverka egen flagga och standert, hvilket ock genom generalorder af den 27 febr. 1832 beviljades.

I England, yachtseglingens och öfver hufvud segelsportens vagga

och rätta hemland, finnas af 50 nu existerande segelsällskap endast fyra af äldre datum än Svenska segelsällskapet.

Svenska segelsällskapets första gemensamma segling egde rum den 12 september 1833 och uti den samma deltog 6 fartyg.

De båtar, öfver hvilka sällskapet under sin första tid kunde förfoga, voro små och de flesta helt och hållet eller till en del öppna. Några voro visserligen jakt- och kuttertacklade, men många hade ännu galärsegel.

De år, som sedan denna tid förflutit, hafva hastigt utvecklats sällskapets lifskraft och förmåga att främja sitt vackra ändamål. Större, bekvämare och mera snabbseglande farkoster hafva trädt i de anspråklösa öppna båtarnes ställe, och antalet växer år från år. Sällskapet har dessutom ej inskränkt sig att endast inom sin egen krets verka för sitt mål. Genom att utfästa betydliga pris för svenskbyggda kappseglingarfartyg har det manat konstruktörer och skeppsbyggmästare till nyttig täflan. Tre af de yppersta profven på hvad svensk skicklighet på detta område kan åstadkomma, kappseglingsskonerterna Sverige, byggd af Anderson, Aurora Borealis af Kirkegaard samt Saga, byggd af Plym, hafva seglat under svenska segelsällskapets flagga. För sällskapets räkning hafva dessutom blifvit byggda kuttrarne Esther, Weilbach, Garibaldi, Falken, Hebe och skonerten Max jemte ett tjugotal andra. Bland sina medlemmar har sällskapet räknat skickliga båtkonstruktörer. Genom anordning af kappseglingar för så kallande storbåtar, blekingsekor och andra fiskefartyg har sällskapet inom den klass, för hvilken seglingen är mera yrke än sport, väckt och underhållit hågen att förvärfva skicklighet i denna ädla och förädlande idrott.

Såsom ordförande hafva sedan sällskapets stiftelse fungerat herrar amiral Cronstedt 1832—1836, hofmarskalken baron Fleming 1837—1853, amiral Annerstedt 1854—1865, amiral von Feilitzen 1866—1875 och amiral Lagercrantz 1876—1896, förste hofjägmästaren af Petersens 1896—97, amiral Lagerberg 1897—1900, amiral Palander 1900—01, amiral Lennman 1902—05, amiral Hägg 1905.

Af flottans officerare har sällskapet allt från dess stiftelse blifvit omfattadt med synnerlig välvilja och varmt intresse. Från och med 1851, då premierlöjtnanten von Feilitzen inträdde som sekreterare i sällskapet, började dess verksamhet antaga en bestämd prägel af ordnad sport, och på denna väg har den sedan dess oafbrutet fortgått. Att dess exempel manat till efterföljd framgår oförtydbart däraf, att efter mönstret af Svenska segelsällskapet sedermera inom Sverige bildats föreningarna: »Göteborgs segelsällskap», »Lidingö segelsällskap», »Segel-

sällskapet Svearne», »Malmö segelsällskap», »Gäfle segelsällskap», »Vaxholms segelsällskap» och segelsällskapet »Viken». Dessutom torde det ej vara förmätet antaga, att de hos våra grannar bildade »Dansk forening for Lystseilds», »Kristiania Segelforening» och »Arendals Segelförening», »Nylands läns Jaktklubb» m. fl. rönt inflytande af exemplet från Stockholm.

Vid Svenska segelsällskapets flagga är fäst ett oförgätligt minne, minnet af ett forskningens stordåd. Den blåste från Vegas gaffel, då detta världsberömda fartyg i Nordhavets böljor plöjde åt svenska namnet ett äreminne, som inga stormar kunna bortskölja.

Genom generalorder den 27 februari 1832 erhöll »Kungl. Svenska segelsällskapet rätt att föra örlogsflagga med sin stiftare Hans Maj:t Konung Oscar I:s namnchiffer i det hvita fältet, med härtiglig krona däröfver.

Genom generalorder den 18 mars 1878 utbyttes den härtigligna kronan mot kunglig.

Genom kungl. brefvet den 18 juni 1897 gafs förnyadt tillstånd att föra samma flagga.

1905 den 1 november utgick unionsmärket.

I England för »Royal Yacht—Squadron», i Danmark Kongl. Dansk Yacht club och i Norge Kongl. Norsk Yacht club örlogsflagga.

Kungl. Svenska segelsällskapet har för närvarande 2,600 ledamöter och cirka 300 fartyg.

Kungl. Svenska segelsällskapet har på världsutställningen i Chicago år 1893 och vid utställningen i Stockholm 1897 för sina utställningar erhållit prismetaljer, i Stockholm af guld för förtjänstfull verksamhet.

Medlemmar af Kungl. Svenska segelsällskapet ha till Kungl. flottan donerat:

1) Ingeborg, modern kutter 30 ton, pris 40,000 kr. 2) Gurli, 11 ton och Mimosa, 2,5 ton. Kungl. flottan nu tillhöriga skonerna Vanadis och Max samt kuttern Mathilda äro byggda af Kungl. Svenska segelsällskapet eller af ledamöter i sällskapet.

Kungl. Svenska segelsällskapets valspråk är »Åra Flaggan». Sällskapet har städse, ända från sitt stiftande år 1832, sålunda i 74 år, fört örlogsflaggan, och sällskapet har städse sökt visa sig värdigt detta sitt oskattbara privilegium.

Flaggreglemente,

godkändt af sällskapets Høge Beskyddare och fastställt i mars 1896.

§ 1.

Om flaggan.

Hvarje i tjänst varande fartyg är skyldigt att under flaggtid föra sällskapets flagga, dock må vid segling i öppen sjö flaggan under flaggtiden vara nedhalad, med villkor att den hissas vid möte med örlogsman, Kungl. Svenska segelsällskapet eller annat erkänt segelsällskap tillhörigt fartyg. Med i tjänst varande fartyg menas sådant fartyg, som är utrustadt till segling och ombord å hvilket finnes ledamot af sällskapet, som för befälet. Flaggtid räknas från klockan 8 på morgonen till solens nedgång, dock ej senare än till klockan 9 e. m.

Flaggan.

I eskader tages tiden från chefsfartyget. Eljest tages tiden från örlogsman; är örlogsman ej inom synhåll, tages tiden från det sällskapets fartyg, hvarest styrelseledamot eller, om ingen styrelseledamot är tillstädes, äldste ledamot befinner sig.

I utländsk hamn följes i afseende å tidtagningen där rådande bruk.

Då fartyg inkommer uti, utgår från eller passerar förbi hamn, där örlogsman, eller Kungl. Svenska segelsällskapet eller annat erkänt segelsällskaps fartyg är liggande eller där fästning, lots-, fyr- eller tullstation finnes, *skall* sällskapets flagga vara hissad jämväl utom flaggtid.

Om fartygschef sådant önskar, **må** flagga föras äfven utom flaggtid, då fartyg är under segel eller eljest i gång, men skall vid tillankarsgående eller då fartyg tager fast vid boj, brygga eller annat fast föremål genast nedhalas.

Då fartyg är under segel skall flaggan föras under storseglets gaffel. spri eller rå, men då fartyg är till ankars eller förtöjdt eller under bogsering, med storseglet nedfiradt, å flaggspegel akterut.

Huru flaggan skall föras.

På yawler hissas flaggan i alla dessa fall å mesanmasten. På ång-yachter utan segel föres flaggan jämväl under gång å flaggspel akterut.

§ 2.

Om sällskapets standert och fartygens igenkänningsflaggor.

På stortoppen skall med de i § 4 omförmälda undantag i tjänst varande fartyg alltid, således äfven utom flaggtid, föra antingen sällskapets standert eller fartygets igenkänningsflagga.

Standert och igenkänningsflagga.

På ångyachter utan mast föres standerten eller igenkänningsflaggan å flaggspel i förstäfven.

I allmänhet bör standerten föras, då fartyget befinner sig i från hemorten afläget eller utländskt farvatten och igenkänningsflaggan i hemorten.

Under kappsegling äfvensom i eskader, så framt eskaderchefen ej annorlunda bestämmer, skall dock igenkänningsflaggan ovillkorligen föras.

Mötas sällskapets fartyg utom begges eller enderas hemort och det ena fartyget hissar eller har hissat sin igenkänningsflagga, skall det andra fartyget jemväl hissa sin.

§ 3.

Om hälsningar.

Hälsningar.

I tjänst varande fartyg är skyldigt hälsa medelst flaggans långsamma sänkande och höjande tre gånger i följande fall:

1) då fartyget på minst 20 latitudsminuters (engelska mils) afstånd från hemorten möter annat fartyg under Sällskapets flagga;

2) då det möter utländskt segelsällskap tillhörigt fartyg i svenskt farvatten;

3) då det passerar eller passeras af svensk örlogsman, som för officers befälstecken;

4) då det i utländskt farvatten passerar eller passeras af där hemavarande örlogsman, som för officers befälstecken;

5) då det ankommer till, afgår från eller passerar förbi plats, där örlogsman, Kungl. Svenska segelsällskapet eller annat erkänt segelsällskap tillhörigt fartyg är liggande med flaggan hissad;

6) då det ansluter sig till eller lämnar sällskapets samlade eskader. Erhållen hälsning skall skyndsamt och likformigt besvaras.

I eskader är det allenast chefsfartyget, som hälsar och besvarar hälsning.

Under kappsegling är fartyg förbjudet att med flaggan hälsa eller besvara hälsning.

§ 4.

Om fartygs klädande med flaggor.

Skall fartyg klädas med flaggor, hvilket blott bör ifrågakomma vid högtidliga tillfällen, och då fartyget icke är under segel, sker det på följande sätt: *Fartygs klädande med flaggor.*

Signaler och lämpliga standertar sträckas på lika afstånd från hvarandra från klyfvarbomnoken eller å fartyg, som saknar klyfvarbom, från förstäfven till underkant af den på stortoppen hissade standerten eller flaggan samt därifrån till bomnoken eller, där bom saknas, till foten af flaggspelet;

På *stortoppen* föres:

1) då flaggningen gäller Hans Maj:t Konungen, eller den Kungl. familjen — sällskapets flagga af mindre storlek;

2) då flaggningen gäller nationen, Kungl. Svenska segelsällskapet eller annat svenskt segelsällskap — Kungl. Svenska segelsällskapets standert;

3) då flaggningen gäller främmande nation eller dess monark, eller dess fartyg — denna nations flagga;

4) då flaggningen gäller ägarens familj — fartygets igenkänningsflagga.

Skonare, icke yawl, flaggar öfver begge topparna. På förtoppen föres efter omständigheterna sällskapets standert eller fartygets igenkänningsflagga.

På *flaggspelet* — på yawler å mesanmasten — föres sällskapets flagga.

§ 5.

Om nödsignaler och sorgebetygelser.

Då fartyg, som är i gång, till följd af haveri eller annan olycks-händelse behöfver hjälp, hissas flaggan till hälften. *Nödsig-naler och sorge-betygelser.*

Sorgebetygelse medelst flagga får ej äga rum annat än då fartyg är till ankars eller förtöjdt och sker det sålunda, att flaggan hissas på flaggspelet till hälften.

§ 6.

Allmänna bestämmelser.

*Allmänna
bestämmelser.*

Flaggan är en sinnebild af nationens ära, och då sällskapet erhållit det oskattbara privilegiet att på sina fartyg få föra svenska örlogsflaggan med Hans Maj:t Konungens namnchiffer, är det hvarje ledamots oafvisliga plikt att bevisa flaggan all aktning. Vid flaggans hissande och nedhalande skola de på däck varande hälsa flaggan genom att vända sig akteröfver och föra handen till hufvudbonaden.

Då flagga eller standert hissas, bör noga tillses, att den hissas väl för, d. v. s. så att den kommer upp tätt invid blocket eller flaggknappen.

Då flaggan nedhalas, bör tillses, att den icke kommer i vattnet, och bör, såvidt icke fara är för handen, alltid flaggan firas förr än storseglet.

Några namnstandertar, fantasivimplar eller andra icke sjömansmässiga föremål få icke hissas å sällskapets fartyg.

Å fartyg, på hvilket ingen ledamot af sällskapet finnes ombord, får *aldrig* hissas sällskapets flagga eller dess standert, och bör den af sällskapets ledamöter, som ser denna bestämmelse öfverträdas, genast anmäla det för styrelsen. Icke heller är ledamot tillåtet att föra sällskapets flagga å flaggstång i land.

För de fall detta reglemente icke innehåller bestämda föreskrifter i fråga om flaggas och standerts förande, öfverlämnas rätten att bestämma därom åt fartygschefs egen takt och urskillning.

Å fartyg, som är utlånadt till annan än ledamot af sällskapet, må föras svenska handelsflaggan äfvensom fartygets igenkänningsflagga efter ägarens bestämmelse.